

20 Nunc verò & secundo loco constituendum est, pro doctrina generali tradita supra, in initio hujus capituli, n. 1. §. 3. alium casum esse, & Martiani singulare responsum in l.ultima. ff. de usufructu earum rerum, quae usu consumuntur, ubi sic scriptum est: Cum pecunia erat relicta Titio, ita ut post mortem legatarii ad Mævium rediret; quanquam adscriptum sit, ut usum ejus Titius haberet; proprietatem tamen ei legatam esse, etiam usus mentione facta, quia erat restituenda ab eo pecunia post mortem ejus: Divi Severus & Antonius rescripserunt. Ex his verbis adnotandum est, existimare Doctores communiter, proprietatem ei legatam videri, cui legatus est usufructus addito onere fideicommissi. Quod assumptum ibidem probatur expressim, ubi pecuniae proprietates legata videtur, quia post mortem legatarii, eam pecuniam restitui Mævio voluit testator, & restitui non potest à fructuario, quia morte ejus finitur usufructus; proinde inutile esset fideicommissum Mævio relictum, nisi statuisset Jureconsultus, legatario plenam proprietatem legatam videri, addito onere fideicommissi, ut in simili casu statuit Jureconsultus Scævola in l. filios haeredes, 39. ff. de usufructu legato, ubi testator uxori vestem, mundum muliebrem, lanam, linum, & alias res legaverat, & adjecit: Proprietatem autem eorum, quae supra scripta sunt, reverti volo ad filias meas, quae ex his tunc vivunt. Et proprietatem eorum legatam videri, non usufructum solum eadem ratione scribitur; scilicet, quia post mortem ejus eas res restitui voluit filiabus, quae restitui non possunt, si usufructus tantum eorum uxori legatus censeatur: sed post mortem uxoris, si poneremus usufructum tantum legatum; ex res omnes revertentur ad proprietarium, apud quem mansit proprietas. Quae est etiam ratio legis, species, 15. ff. de auro & argento legato, ubi singulariter, & in nostris terminis declarat Cujacius recitationum solemnium, in libros Digestorum, ad l. generali capite, ff. de usufructu legato, ex versiculo, non est tamen novum, ubi in versiculo, unde licet, ex his dicit, licere constituere generaliter, quod cum usufructus alicujus rei legatur, ita ut post mortem legatarii restituar alii, quam haeredi instituto, redeatve ad alium, quam haeredem institutum, ejus rei plena proprietates legata videatur, ut latius ibi probat; & eruditè dubitat utrum in specie ejusdem l. generali capite, 32. ff. de usufructu legato, ob rationem superius propositam, & verba quaedam à testatore adjecta, vivo vel mortuo haerede, debeatur Felici fundi proprietates velut ex causa fideicommissi: dubium autem oriebatur ex eo, quod licet testator usufructum tantum fundi Felici liberti suo legaverit, exiit tamen eum in spem proprietatis obtinendae ab haerede, si cum eo bene conveniret: ex quibus non dubitabam asserere, rectè scripsisse Romanum in cons. 206. n. 3. §. in singulari §. 63. Tu habes, & Alciatum in cons. 103. n. 5. lib. 9. Quod si is cui legatur usufructus, post mortem rogatur alteri rem ipsam restituere, proprietates ei legata videtur, quoniam ut dicit Mantica lib. 9. tit. 5. n. 22. non potest aliter rem ipsam restituere, nisi illam prius consequatur (nam usufructum constat morte extingui:) inde videtur proprietates ipsa legata, ut dicebamus supra; sed ab hac opinione cum Pico, Boerio, Emmanuele Suarez, & Cavalcano, dissentit Menochius lib. 4. praesumptione 133. n. 7. Bertazolus etiam in cons. 51. n. 11. in civilibus, & idem probavit Cujacius recitation. solemn. in libros Digestorum, ad l. via, §. ff. de servitutibus, ante finem, vers. Distingendum est. Qui tamen contrariatur aperte his, quae in dicta l. generali, scriptis; ut constat ex dictis supra, & praedicti loquuntur contra rationem, & verba expressa textus in dicta l. ultima ff. de usufructu earum rerum, ubi in illis verbis proprietatem ei legatam esse, etiam usus mentione facta, quia erat restituenda ab eo pecunia post mortem ejus, magis considerandum putat Jureconsultus, quod pecunia restituenda sit, quam quod usus vel usufructus mentio fiat: id quod ultra jura; quae superius adduximus, comprobari

potest per textum singularem in l. denique, §. 8. interduo. ff. de peculo legato, ubi Jureconsultus Ulpianus satis subtili atque elegantè ratione proponit, quod interdum, etiam si non sit legatum peculium, velut legatum accipiendum est; nam si testator libertatem servo reliquerit sub conditione, si rationes reddidisset, & centum haeredibus intulisset, eo ipso peculium legatum fuisse censendum est. Cui legi varias interpretationes adducere solent Doctores, ut constat ex his, quae scribunt Imola n. 21. & post eum, Jason & alii Recentiores in l. Centurio, ubi Socinus n. 4. ff. de vulgari, Marcus Antonius Baverius in repetitione legis, cum filio, ff. de legatis 1. n. 41. §. 4. seqq. quae habetur repetitionum juris civilis, volum. 4. fol. 73. §. ibidem Socinus n. 37. Joannes Bolognetus in l. 1. n. 47. C. de pactis. Sfortia Oddi Perulinus in tractatu Compendiosae substitutionis, in 5. particula. Alexander Raudensis responso 24. n. 101. §. 106. §. 107. lib. 2. Caldas Pereira de nominatione emphyteutica, quaest. 1. n. 70. folio mihi, 19. & plures intellectus improbat, novumque tradit Josephus de Rustici in tractatu, an §. quando liberi in conditione postea vocentur, lib. 4. cap. 2. ex n. 24. fol. 61. usque ad n. 36. Ut cumque tamen sit, ratio illius legis, & decisio ejus rectè expendi potest pro superioribus, sive Josephi intellectum sequamur, sive, ut Bartolus ibidem probavit, dicamus de necessitate relicti præsumi peculium, quia alias dispositio effectum sortiri non posset, ex dictis etiam per eundem Bartolum in l. si ita scriptum, §. regula, ff. de liberis & posthumis, quod quando sunt duo, quorum unum sine alio esse non potest, unum non potest sine alio tolli, sed sublatum virtute permanentis perdurat: & haec de secundo casu, qui pertinet ad textum in dicta l. ultima, ff. de usufructu earum rerum. Tertio & principaliter constituendum est, & alium casum esse, quo proprietates legata censetur, etiam si solius usufructus mentio fiat, de quo in l. Proculus, ff. de usufructu, ubi Pomponius Jureconsultus sic scribit: Proculus putat insulam ita posse legari, ut ei servitus imponatur, quae alteri insulae haereditariae debeatur, hoc modo: Si ille haeredi meo promiserit, per se non fore, quod alius ea aedificia tollantur, tunc ei eorum aedificiorum usufructum do, lego: Vel sic; aedum illarum, quoad alius, quam uti nunc sunt aedificata non erunt, illi usufructum do, lego. Ex his verbis adnotare solent Doctores communiter, quod si testator legat alicui usufructum domus, adjecto onere seu modo, ne domus ipsa alius tollatur, domus ipsa quoad plenam proprietatem censetur relicta, non usufructus solus: ita Bartolus, Baldus, Albericus, Angelus, Fulgositus, & Florianus in eadem l. Proculus, Bartolus in l. ex hac scriptura, n. 3. ff. de donationibus, & ibidem Romanus, Alexander, Cumanus, Comensis, Ruinus, Jason, Galiula, Curtius Junior, Alciatus, & Connanus: quos ita tenendo congeffit Menochius lib. 4. praesumptione 133. n. 2. Petrus de Peralta in l. Lucius, la 1. n. 13. ff. de legatis 2. Menchaca de successionum creatione, lib. 1. §. 9. n. 8. versiculo, insertur similiter. Mantica de conjecturis ultimarum voluntatum, lib. 9. tit. 5. n. 8. fol. 395. Sarmiento selectarum lib. 3. cap. 2. in fine, Joannes Garfia de expensis §. meliorat. cap. 10. n. 21. §. 22. Mascardus de probationibus, tomo 3. conclusione 1421. ex n. 9. Doctor Spino in Speculo, gloss. 13. de legato usufructus, n. 28. Si autem post glossam, verbo, usufructum, in dicta l. Proculus, magis communiter intelligunt, ex tacita defuncti voluntate hoc contingere, quae colligitur ex eo, quod prohibuit legatario alius tollere & aedificare: quod onus servitutis imposta non convenit usufructuario; qui etiam si nihil dictum sit, alius aedes tollere non poterit, ut ibidem Glossa declarat, & Baldus, & probatur ex l. usufructuarius, 1. §. 2. l. equissimum, §. proinde, §. §. Nerva, ff. de usufructu. Ideo, ne verba testatoris sine effectu maneat, nec videantur superflua, dicendum est, proprietatem ipsam fuisse relictam: & hanc rationem, ut dixi, magis communiter amplectuntur Doctores, ut

constat

constat ex Joanne Garfia, Mantica, & Menochio, ubi supra, sed eam improbat Arias Pinellus 3. parte leg. 1. C. de bonis maternis, n. 41. & ultra eum Franciscus Connanus Commentariorum juris civilis, lib. 4. cap. 3. n. 13. fol. 237. ubi pro ratione ejus legis alia considerat. Cujacius etiam recitationum solemnium, in libros Digestorum, ad l. generali capite, ff. de usufructu legato, ad mediam, versiculo, superioribus est simile quod habetur; qui tamen à nullo haec tenus praecatur in hac materia, & ratione Glossae improbat, verissimam rationem assignat, plenam proprietatem insulae legatam videri, quia nec servitutum alius non tollendi debere alius, quam proprietarius potest, sicut nec deberi servitus alii potest quam proprietario, l. 1. ff. communia praediorum, l. 2. §. 1. ff. si servitus venditur, nec res, cujus proprietates apud haeredem manet, alii rei haereditariae servire potest, quia res sua nemini servit, l. uti frui, ff. si usufructus petatur, l. in re communi, ff. de servitutibus urbanorum. Est enim jus in re aliena, non in re nostra; unde eo ipso, quod servitutum deberi, aut constitui voluit testator, proprietatem legare voluisse censetur, quae penes haeredem manere non poterat, ob rationem praedictam, quam optime etiam assequutus fuit Joannes Garfia de expensis, dicto cap. 10. n. 24. & tacito eo, transcribit Doctor Spino dicta glossa 13. n. 28. & ante omnes docuit eleganter Romanus, cujus praedicti non meminerunt, in l. donationes, §. species, n. 4. ff. de donationibus. Verum, contra hanc receptam & communem traditionem constanter insurgit Arias Pinellus 3. parte l. 1. C. de bonis maternis, n. 41. §. 42. existimans, proprietatem in ea lege relictam non censeri, nec id egisse Jureconsultum, sed tantum tradidisse modum & limitationem quandam ad regulam praedictam, quod usufructuarius non possit in re fructuaria servitutum constituere, ut ex iussu testatoris, & concedentis usufructum voluntate id possit fieri: Quod tamen divinatorium esse, atque verbis illius legis minime convenire; nullus negare poterit, qui illius legis speciem, & Jureconsulti intentionem attentè perpenderit, nec congruum est; praedictum assumptum deducere dumtaxat ex eo, quod nullum extet ibi verbum; quo Pomponius significare voluerit, legatam fuisse proprietatem imò verbum extat velut expressum, cum dixerit Pomponius: Proculus putat insulam ita posse legari. Nam Insula nomine, plena proprietates significatur: quod certissimum est secundum Cujacium ubi supra, & eum non referens, sic advertit, & responderet ad fundamentum Pinelli, Menochius lib. 4. dicta praesumptione 133. n. 2. vers. Nec repugnat, Joannes Garfia, qui eleganter & eruditè loquitur, & plenius satisfacit Pinelli motivis, quam alius, de expensis §. meliorat. dicto cap. 10. n. 22. 23. §. 24. & Communem esse veriorum contra Pinellum, dixit Mascardus d. concl. 1421. n. 13. Unde merito improbat Pinellus, & Jureconsultus Pomponius laudatur, qui acutissimo ingenio excogitavit formam ex qua proprietates legata censeatur, et si solius usufructus mentio fiat: quod rectissime & latius probavit Joan. Garfia ubi supra. Ex his praetermittenda non erunt nonnulla, quae ultra omnes Scribentes adnotata fuerunt à me: in primis Doctorem Spino in Speculo, dicta glossa 13. de legato usufructus, n. 28. non rectè dixisse, quod rejectis omnibus interpretationibus ab Scribentibus adductis, ipse tradit verissimum intellectum ad dictam l. Proculus, cum tamen superiorem interpretationem expressim tradiderit ipse, nec aliquid novum adduxerit, sed illam potius deduxerit ex his, quae scripsit Joannes Garfia ubi supra, cujus nusquam facit mentionem, sive eodem Garfia non praefecto, transcribit eam ab his, qui in privatis scriptis illum sequi solent: id quod ex verbis suis colligitur aperte; sunt enim eadem ferè, aut omnino similia cum his, quae scripsit praefatus Author, ut ibidem poterit videri.

Deinde, secundo, & novissime lapsus fuisse Petrum Ricciardum ad rubricam, Infit. de usufructu, n. 77. Primò, dum existimavit Pinelli cogitationem ad dictam l. Proculus, veriorum esse, contra communem, & receptam interpretationem, & consequenter in specie illius legis, non videri relictam proprietatem; quod tamen, & merito, ut vides, improbavimus supra, eò magis, quod casum illius textus, & terminos Jureconsulti Pomponii confudit cum terminis quaestiois Baldi, de qua statim agendum est, quando relicto usufructu praedii, adjecta est conditio, ne alienari, vendive ipsum praedium possit: quod tamen ex diversitate rationis, diverso jure dijudicandum fore statim videbis. Secundo inquit Ricciardus ipse, quod pro hac parte contra communem, antequam Pinellum praefecisset, ex ingenti Scriptorum numero, non invenit alium, quam Connanum, qui suam sententiam amplecteretur Commentariorum juris civilis, lib. 4. cap. 3. n. 13. quod tamen ab ipsa veritate, & Connani verbis adeò alienum est, quod potius expressim dixerit, dominium insulae esse eum, cui eo modo legata insula fuit, quamvis Accursii rationem ad eam legem improbaverit; idque exemplis ibidem adductis clarè etiam deducitur, ut melius perpendit Menochius, & pro Pomponio expendit eum l. 4. dicta praesumptione 133. n. 2. vers. aliter responsum, hoc. Tertio tandem & ultimò scribit ipse Ricciardus, quod cum Pinello contra communem, tenuit etiam Borgninus Cavalcanus de usufructu mulieri relicto, n. 77. In quo etiam decipitur, propterea quod de veritate sententiae Proculi, aut Pomponii, ille non discutit, nec impugnat communem interpretationem, aut rationem ejus legis; loquitur enim in terminis Baldi, quando usufructus fundi relictus est, adjecta conditione, ne alienari ille possit: quo casu fundi proprietatem legatam non videri, contra Baldum, & alios defendit, ut statim dicemus; cessat enim in ea specie ratio fundamentalis assignata supra, qua nititur decisio dict. l. Proculus. Inde & quarto loco constituendum erit, ex praecedenti Disputatione & decisione illius textus, inferri communiter ad alium casum, sive ad quaestionem similem, cum testator relinquat usufructum praedii, adjecta conditione, seu onere, ne alienari illud possit, an praesumatur proprietatem ipsam relinquere voluisse? & hoc casu sicut in praecedenti, non solum usufructum, sed proprietatem etiam relictam videri affirmant, Baldus, & Comensis in l. Proculus, Angelus, Fulgositus, Cumanus, Alexander, Florianus, Corneus, Romanus, Barbacia, Ruinus, Socinus Senior, Decius, Paulus de Montepico, Afflicus, Cremenis, Marfilus, Curtius Junior, Ferratius, Parisus, Claudius Marnierius, Albertus, Brutus, Gratus, Bellonus, Cephalus, Hieronymus Gabriel, Riminaldus Junior, Menchaca, Castillo, Hippolitus, Loazes, & Villalonga, quos congefferunt in titulum Pinellus 3. parte l. 1. C. de bonis maternis, n. 41. ante fin. vers. Et inde quasi necessarium, & Menochius lib. 4. dicta praesumptione 133. n. 3. Baldi etiam sententiam sequuntur Simon de Pretis de interpretatione ultimi volunt. lib. 4. solutione 5. dubitatione 10. n. 25. fol. 334. Cardinalis Albanus Bartolum in dict. l. Proculus, Menochius in cons. 352. n. 16. lib. 4. qui postmodum dict. praesumptione 133. mutavit sententiam, ut statim dicetur; Surdus in cons. 45. n. 27. lib. 1. Petrus Antonius de Petra de fideicommissis, quaest. 5. n. 73. Caldas Pereira de nominatione emphyteutica, quaest. 1. n. 72. Brunorius à Sole in compendio resolutorio proposit. Juris, verbo, Usufructus, el 1. fol. 207. & frequentiori Doctorum calculo probatam testatur Mascardus de probationibus, 3. tom. conclusione 1421. n. 11. §. 13. & esse veram & communem, nec ab ea in judicando & consulendo recedendum affirmat Sfortia Oddi in cons. 43. ex n. 12. vol. 1. Qui omnes ea ratione ducti sunt principaliter, quae deducitur ex dictis ad dictam l. Proculus; quod alioquin, nisi proprietates legata intelligeretur, frustra adjectum fuisset onus, ne possit praedium ipsum

Q 3

alienari

alienari, cum natura ipsa usufructus, non possit alienari usufructuarius, sed uti & frui dumtaxat, juxta modum & rationem juris, salva semper rerum substantia. Verumenimvero huic rationi, qua praecipue tanti Patres decipi solent, verè & concludenter, cum infinita praegerim satisfieri posse existimabam ex his, quae magistraliter, atque ceteris aliis elegantius scripta reliquit Roman. in hac materia, is enim mutata sententiâ, quam cum Baldo tenuerat in cons. 206. n. 4. contrariam defendit in l. donationes, §. species, n. 4. ff. de donationibus, & eruditè constituit discriminis rationem inter hunc casum, & casum dicti l. Proculus: quippe cum legatarius, cui legatus fuerat aedum usufructus, propter rationem superius dictam consequatur proprietatem; nam servitus illa aliis non tollendi constitui non possit, nec consistere, si proprietatem aedum foret ipsius haereditis, quoniam res sua nemini servit, nec alius, quam proprietarius servitutem debere potest: quae ratio cessat, cum prohibito alienationis facta est ei, cui fundi usufructus legatus est; nam ex tali prohibitione non sequitur necessario, ut proprietatem legata censeatur, cum usufructuario conveniat, quamquam supervacua sit, quoniam ea etiam non adjecta, futurum erat, ut usufructuarius alienare non posset, ut in simili proposito dicitur in l. Cornelius, ff. de haereditibus instituendis: magis ergo ex abundantanti videbitur facta prohibito alienationis, & expressum quod tacite inerat, quam quod plena proprietatis relicta videatur, ut cum Romano scribit Mantica de conjecturis ultim. volunt. lib. 9. tit. 5. n. 9. §. 10. fol. 396. nec debet alterate naturam dispositionis & legati usufructus, quod prohibuerit testator alienationem rei, quae à jure inerat & usufructuario ipsi non erat permilla; siquidem prohibitioni legis accedere potuit prohibito testatoris, nec aliquid novum operari, argumento textus in §. sanctissimas, in authent. de alienatione & emphyteusi, & docent Jason in l. filiusfamilias, §. Divi, 2. lectura, n. 66. ff. de legatis l. Cratus in cons. 21. n. 14. vol. 1. Petrus Antonius de Petra de fideicommissis, quest. 1. n. 97. Idque praesentis Craveta in cons. 25. n. 30. rectissime scribit, quod prohibito alienationis in specie proposita intelligi debet potius superflua, quam quod inducat legatum proprietatis contra voluntatem testatoris: quocirca à superiori opinione post Romanum, Decium, Cravetam, Corneum, Ruinum, Connanum, Capellam Tolosanam, & alios ibi relatos, merito dissentiunt Arias Pinellus 3. part. l. 1. C. de bonis maternis, n. 43. Cavalcanus de usufructu mulieris relicto, n. 77. vers. contrarium autem, fol. 243. Menochius lib. 4. praesumptione 133. n. 3. ad finem. Mantica de conject. ultim. volunt. lib. 9. tit. 5. n. 9. §. 10. Grassus §. legatum, quest. 38. n. 3. & novissime his non relatis, Petrus Ricciardus ad rubricam, Institut. de usufructu, n. 78. §. 79. fol. 34. Pro quibus, ultra ea, quae dicta sunt, fortiter urget primò, quod cum ex alio non appareat, proprietatem ipsam legatam fuisse, quam ex prohibitione alienationis, atque ex ipsa prohibitione non reddatur manifesta defuncti voluntas, sed obscura potius, & incerta maneat, & ad alium finem fieri poterit, ut omnes Doctores uno ore fatentur: nequaquam recedendum est à verbis testatoris, ex quibus apparet solum, usufructum relictum fuisse, ex doctrina textus in l. ille aut ille, §. cum in verbis, ff. de legatis 3. cum multis congestis à Mieres de Majoratu, in initio 2. part. ex n. 11. Alvarado de conjecturis ultim. volunt. lib. 4. cap. 2. n. 4. Camillo Gallinio de verborum significatione lib. 2. cap. 21. à n. 8. §. cap. 22. 23. 24. §. 25. §. lib. 3. cap. 1. §. segg.

38 Secundo, quoniam in dubio interpretatio illa sumi debet, per quam faveatur potius haerediti, quam legatario, & per quam minus gravetur haeres quam sit possibile, l. unum ex familia, §. si rem, cum communi Doctorem traditione ibi, ff. de legatis 2. l. si servos, §. qui margaritam, ff. de legat. 1. Craveta in cons. 149. n. 15. Ruinus in cons. 76. n. 8. in fine, §. n. 9. vol. 2. Pari-

sius in cons. 80. n. 43. vol. 2. Surdus in cons. 112. n. 28. lib. 1. Hyppolitus Riminaldus in cons. 240. num. 26. lib. 3. Pancirolo in cons. 135. num. 2. Menochius l. 4. praesumptione 106. num. 18. Alexander Raudensis de Analogis, lib. 1. cap. 10. n. 16. fol. 34. Marcus Antonius Eugenius in cons. 100. ex n. 14. lib. 1. Pedrocha in cons. 20. n. 179. Hondedei in cons. 73. n. 65. vol. 1. Josephus Ludovicus decif. 23. n. 8. Salazar de usu & consuetudine, cap. 4. n. 32. Ideo in legatis stricta sumitur interpretatio, & in favorem haereditis, cum proprietatem verborum ita suadet, ut in nostris terminis, in quibus usufructus expressim legatur, nec de proprietate mentio aliqua fit, l. nummis, ff. de legatis 3. l. nam quod liquide, ff. de pen. legata, cum aliis adductis per Cravetam in cons. 32. n. 3. §. in cons. 86. Decianum in cons. 1. n. 90. vol. 2. Menochium in cons. 279. n. 3. §. 4. vol. 3. Pedrocham in cons. 7. n. 72. Marcum Antonium Eugenium in cons. 100. n. 15. lib. 1. Purpuratum etiam in cons. 30. n. 25. vol. 1. Craveta in cons. 208. n. 3. Cephalus in cons. 598. n. 63. vol. 4. Jacobus Mandellus de Alba in cons. 743. n. 13. lib. 4. & Menochius in cons. 423. n. 29. §. 30. lib. 5. generaliter observant, & jure fundant, pro haerede, contra legatarium in dubio interpretationem sumendam esse, in testamentis, quia haeres videtur praedilectus legatario, & ob id quoque in dubio praerendus est, l. qui concubinam, §. 1. ff. de legatis, 3. cum aliis in idem adductis per Hypopolitum Riminaldum in cons. 240. n. 26. lib. 3. Crotum in cons. 297. n. 15. vol. 3. Pedrocham in cons. 23. n. 17. §. 18. vol. 1.

Tertiò, nam licet controversum sit, utrum legata odiosa sint, vel favorabilia, & consequenter urum strictè, an late accipi debeant, ut constat ex his, quae scripserunt Menchaca de successione progressu, lib. 3. §. 27. de legatis, n. 26. per totum, folio mihi 178. Natta in cons. 626. per totum. Mantica de conjecturis ultim. volunt. lib. 7. tit. 1. n. 3. §. 14. §. segg. §. n. 32. §. 42. Menochius lib. 4. praesumpt. 109. n. 13. Simon de Praetis in loco referendo statim n. seg. Alexander Trentacinius, de substitutionibus, l. part. cap. 1. n. 31. Decianus resp. 1. n. 93. §. 94. vol. 2. Hippol. Riminald. in cons. 216. n. 9. §. 4. segg. n. 34. 35. §. 37. lib. 2. Cervantes in l. 16. Tauri, n. 6. Magis tamen communiter obtinuit, distinguendum esse, quod aut legatum certum est, aut certum reddi potest, & tunc favorabile judicatur, & potius faveatur legatario, quam haerediti, quoniam constat nobis de voluntate testatoris, quae prevalere debet: Aut dubium est, vel incertum, & tunc odiosum judicatur, & potius favendum est haerediti tanquam reo, argumento l. Arrianus, ff. de obligationibus & actionibus, l. favorabiliores, ff. de regulis juris, cap. cum partium eodem tit. lib. 6. & ita resolvit Menchaca dicto n. 6. §. sequitur Pedrocha in cons. 23. n. 39. §. 40. §. n. 175. Natta etiam dict. cons. 626. n. 21. & Mantica ubi supra, n. 32. expressim admittunt hanc distinctionem; dicunt enim, quod omnia jura, quae probant legata, strictè interpretanda esse, procedunt, quando est incertitudo voluntatis, alias secus: quod est etiam de mente Gozadini, in cons. 82. col. 1. & clarè probat Josephus Ludovicus decif. Perusina 23. n. 22. ubi dicit, quod licet non ita clarè expeditum sit, an contra legatarium stricta, an verò lata fieri debeat interpretatio: quando tamen circa testatoris voluntatem & verba per eum prolata in testamento, nulla cadit ambiguitas, tunc credit magis communiter concludere Doctores, favore legatarii, etiam contra haereditem, latam debere fieri interpretationem: cum igitur in quaestione nostra tanta sit voluntatis incertitudo, ut verba à testatore prolata solum usufructum expresserint, nec ex sola prohibitione alienationis certitudo aliqua deduci possit, cum diversis respectibus illa fieri poterit, necessario sequitur, quod potius haerediti, quam legatario, favendum sit, quia si testator voluisset proprietatem relinquere, facile esset illi id exprimere, quem-

admodum usufructum expressit, ut alias argumentatur Alexander in cons. 38. lib. 6. Albanus in cons. 57. n. 19. Menochius lib. 4. praesumptione 23. n. 2.

42 Nec obstat praedictis l. in testamentis, de regulis juris, quae dumdicit, In testamentis testatorum voluntates plenius interpretandas esse, non solum procedit respectu haereditis, aut institutionis, sed etiam respectu legatorum; quamvis enim quamplures dixerint, legata strictam recipere interpretationem, ut supra vidimus: utriusque tamen respectu procedere existimavit Glossa ibi. gloss. etiam per illum textum in l. si quis verum, 6. §. idem Julianus scribit, verb. liberari, ff. de liberatione legata, §. in l. Lucio Titio, ff. de legatis 2. per illum textum, & in l. legatum ita est, verb. singulos, per illum textum ff. de annuis legatis, quas sequuntur Cinus in l. ultima in princ. §. primi, C. communia de legatis, Jason in l. venia, n. 5. de in jus vocando, §. in l. qui se patris, n. 58. C. unde liberi, & communem resolutionem testantur Corneus in authent. ex causa, columna 7. C. de liberis praevenitis, Villalob. in l. re conjuncti, ff. de leg. 3. fol. 15. in principio. Cagnolus in eadem l. in testamentis, num. 2. §. 3. Joannes Vincentius Hondedei in cons. 62. n. 30. vol. 1. & constanter defendit hanc partem Simon de Praetis de interpretatione ultimarum voluntatum, lib. 1. interpretatione 1. dubitatione 4. solutione 11. à n. 9. usque ad n. 16. fol. 56. §. 57. ubi allegat alios Authores sic tenentes, & dicit pro ea esse textum in l. plenum, 12. §. sed si pecoris, ff. de usu & habitatione.

Verum & textui, in dicta l. in testamentis, & communi huic Doctorum resolutioni, multis modis responderi potest. Primò enim responderetur, praefatam doctrinam plures recipere interpretationes, & limitationes, uti constat ex superioribus, & latius agit Simon de Praetis ubi supra, ex n. 17. fol. 57. Inter alias tamen prior est, quae deducitur ex his, quae cum Menchaca, Natta, Mantica, & aliis supra scriptis: quando verba legati dubia sunt, vel ambigua, vel propria verborum significatio repugnat, vel quando dispositio est determinata ad certam rem, ut in casu superiori, quo usufructus expressim relictus est; tunc enim in favorem legatarii stricta potius debet fieri, quam lata interpretatio, ut probavit Simon de Praetis ubi supra, dicto n. 17.

44 Secundo responderetur, regulam dictae legis, in testamentis, minime procedere in legatis, sed tantum respectu haereditis, vel institutionis, ex sententia Bartoli in l. cum avus, n. 5. ff. de conditionibus, & demonstrationibus, quem sequuntur Decius in dicta l. in testamentis, n. 3. ubi n. 4. respondet ad text. in l. Titia textores, ff. de legatis primo, qui prima facie videbatur in contrarium urgere, idem Decius in cons. 355. columna ultima, §. in l. 1. n. 12. C. de impuberis, Craveta in cons. 25. n. 24. §. in cons. 86. n. 7. §. in cons. 297. col. 1. Menochius in cons. 140. n. 1. lib. 2. §. in cons. 210. n. 37. §. in cons. 236. n. 10. lib. 3. & veriore sententiam proficitur Padilla in l. si frater tuus, n. 10. C. de fideicommissis; ultra quos animadvertendum erit, hanc sententiam probabilem esse, & defendi posse, vel intelligendo eam juxta resolutiones superius traditas; quo modo conciliari potest cum praecedenti, vel intelligendo simpliciter; quo casu ad leges in contrarium adductas respondere necesse est (superiores enim minime respondent): & inprimis ad textum in dicta l. si quis verum, 6. §. idem Julianus scribit; ff. de liberatione legata, sic responderi poterit, primò expositionem glossae ibi. verbo liberari; non esse satis tutam: id quod evidenter deduci potest, si verba ejusdem legis mature perpendantur: deinde posito, quod doctrina Glossae vera esset, adhuc ille textus non deberet obstare, propterea quod loquitur in legato liberationis, quae est valde favorabilis etiam in contractibus, ut colligitur ex l. certum, §. si quis absente, ff. de confessis, juncta l. non solum, §. liberatio, cum glossa ibi. ff. de liberatione legata: & sic favor ibi liberationi praestatur potius, quam legato, cujus ratione latior fieri debet interpretatio, ex dictis per Bartolum in l. tale pactum, prope finem principii;

ff. de pactis, Felinum in cap. si cautio, n. 6. de fide instrumentorum, Cephalus in cons. 229. n. 32. lib. 2. Ad textum autem in dicta l. Lucio, respondetur, quod loquitur in legato vendicationis, in quo, in dubio censetur electio concessa legatario generali verbo, ex natura & modo legandi, ut supra, alio capite diximus, & constat ex Ulpiano in fragmentis, tit. 24. juncta explicatione Cujacii ibidem, verbo, optione; Pichard. in §. si generaliter, Institut. de legatis; textus verò in dict. l. legatum, 17. ff. de annuis legatis, nihil pro contraria parte facit; nam ibi hujusmodi interpretatio non fit ex favore ultimae voluntatis, aut legati, sed ex ipsis verbis, quae satis sufficienter ad inducendum legatum annum, & inde decisio ejus legis non solum procedit in ultima voluntate, sed etiam in promissione facta inter vivos, sive in simili concessione, ut in eadem l. adnotavit Albericus, Imola in l. eum qui ita, §. qui ita, colum. 2. in princ. de verborum oblig. Antonius Gomez tomo 2. variarum cap. 11. de qualitatibus contractuum, n. 48. versiculo, Idem adde quod si testator. Denique textus in dicta l. plenum, §. sed si pecoris, ff. de usu & habitatione, non ita expresse probat contrariam sententiam, ut existimavit Simon de Praetis ubi supra: neque enim ita strictè interpretandae sunt defunctorum voluntates, ut si pecoris usus relictus sit, putà gregis ovilis, modico saltem lacte uti non debeat legatarius; hoc enim legatum usus continet, quatenus ad usum legatarii attinet, ut dixit Glossa ibi. verbo, modico; inde deduci non potest regula generalis, latiore in legatis debere fieri interpretationem, nisi natura, proprietate, aut verba legati ita aperte suadeant: & haec tenent de his quae pertinent ad doctrinam, & traditionem Baldi, de qua supra.

Nunc verò & quinto loco, ex dictis adhuc constituendum erit, deducendam solutionem quaestionis, quae praecedenti proxima est: si usufructus praedii relictus sit alicui, adjecta facultate & licentia alienandi, utrum proprietatem plena relicta videatur? Et hoc casu proprietatem ipsam legatam videri, non solum usufructum, existimantur Barbacia, Comensis, Crotus, Curtius Junior, Berous, Parisius, & Aleciatus, quos in unum congerit, & probare videtur Menochius lib. 4. praesumptione 133. n. 4. videndus n. 5. §. 6. ubi in idem refert Pinellum 3. parte legis 1. C. de bonis maternis, num. 43. quem retulit etiam novissime Petrus Ricciardus ad rubricam, Institutionum, de usufructu, num. 83. quem tamen si originaliter & attentè praegeris, aperte dignoscet, nec in hac, nec in contraria sententia firmiter persistere; neutram autem indistinctè probare, certum est; Primum enim in vers. adverte etiam, nonnulla considerat pro hac parte, & opinione Barbaciae; postmodum verò in vers. tandem adverte, alia considerat, quae Barbaciae sententiam labefactant omnino, & inde in hunc sensum quasi praefatam sententiam conatur subvertere; retulit eum Joannes Garzia de expensis & meliorat. c. 10. n. 25. sed superiorem opinionem, cujus Authorem dicimus Barbaciam; indistinctè probarunt etiam Marcellus singulari 561. Ferrarius cautela 2. in principio. Socinus Senior in consil. 131. n. 15. volum. 1. Cephalus in cons. 296. n. 1. lib. 2. Joannes Garzia ubi supra, dicto n. 25. Ricciardus dicto n. 84. & magis inclinat Mantica de Conjecturis ultimarum voluntatum, lib. 9. tit. 5. n. 14. in vers. sed tamen ego considero: quo loco arguit ex textu in dicta l. Proculus, ubi si proprietatem relicta censetur usufructuario, quia conditio illa aliis non tollendi ipsi convenire non potest, ut supra diximus, multò magis in hac specie ceteri debet relicta, ubi adsunt verba dispositiva, quae ibi deficiunt, & quae tribuunt alienandi facultatem, cum ipsa facultas non congruat usufructuario, sed proprietario: idèo tanquam necessarium antecedens, proprietatem relicta debet intelligi: & haec fuit inductio Raphaelis Cumani in cons. 121. n. 3. qui loquitur in terminis, quando ei, cui reliquit usufructus, concessa fuit facultas de re disponendi: quo casu dicit 49 videri relictam proprietatem ob rationem praedictam; & ita